ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

του **Νάσου Θεοδωρίδη***

Σε αντίθεση με τον κυρίαρχο εθνικιστικό μύθο, που θέλει γενικώς τους "Έλληνες" να ξεσηκώνονται κατά των «Τούρκων» συλλήβδην(!!), και που δυστυχώς διαιωνίζεται στα σχολεία αναπαράγοντας μια δηλητηριώδη κουλτούρα για τη συνύπαρξη των δύο λαών, χρέος κάθε ανθρώπου που επιθυμεί τη χειραφέτηση και την ελευθερία είναι να ερμηνεύει ορθά τα γεγονότα, δηλαδή ενταγμένα μέσα στο σωστό ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο.

Έτσι, αν αποτινάξουμε από το μυαλό μας τη σκουριά της εθνικιστικής ανάγνωσης της Ιστορίας, που μάλιστα φτάνει μέχρι το σημείο να αποκρύπτει ακόμη και σήμερα το όνειδος ενός επονείδιστου εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας που διέπραξαν οι ορδές του Κολοκοτρώνη, δηλ. τη «σφαγή της Τριπολιτσάς», θα διαπιστώσουμε ότι οι εξεγερμένοι βαλκανικοί λαοί αναζητούσαν την πραγμάτωση ενός οράματος πολιτικής αυτοδιάθεσης, που τότε ταυτιζόταν με την «πολιτειακή συγκρότηση» και εθεωρείτο προϋπόθεση για την κοινωνική απελευθέρωση ενός λαού. Δεν επιζητούσαν, δηλαδή, τη διαφυγή από μια απροσδιόριστη «σκλαβιά» στην οποία ήταν δήθεν υποδουλωμένη η καθημερινότητα τους, αφού ως γνωστόν στην πολυεθνική οθωμανική αυτοκρατορία υπήρχε πλήρης ελευθερία διδασκαλίας και ανάπτυξης θρησκευτικής και ευρύτερης πολιτισμικής συνείδησης, περιχαρακωμένης βεβαίως στα πλαίσια του «μιλιέτ», και έχοντας ως υποκείμενο της τις κοινότητες και όχι τα άτομα καθαυτά.

Συνεπώς ο ανικανοποίητος πόθος όλων των υπηκόων για εξέγερση και ριζική αλλαγή του ημιφεουδαρχικού συστήματος δεν στόχευε στην αντικατάσταση της ηγεσίας μιας χώρας από μια άλλη που θα προέρχεται από άτομα της «εθνικής ομάδας» των εξεγερμένων. Κάτι τέτοιο δεν θα είχε κανένα νόημα, δεδομένου ότι αρκετοί Ρωμιοί Φαναριώτες συμμετείχαν ενεργά στη διαχείριση της εξουσίας στο πλευρό του σουλτάνου την ίδια στιγμή που εκατομμύρια Τούρκοι υφίσταντο την ίδια πολιτική περιθωριοποίηση με τους Ρωμιούς, μη έχοντας ούτε πρόσβαση στα κέντρα εξουσίας ούτε φυσικά δικαίωμα ψήφου. Ο πολυεθνικός ξεσηκωμός αποσκοπούσε κυρίως στην επίτευξη ενός περιζήτητου (και «εθνικά ουδέτερου») αγαθού που τα μεταγενέστερα δυτικά συντάγματα αποκάλεσαν εύστοχα «λαϊκή κυριαρχία» *(«Βουλγάροι*

κιι Αρβανήτες, Αρμένιοι και Ρωμιοί, Αράπηδες και άσπροι, με μια κοινήν ορμή»).

Το αίτημα του ’21 ήταν **η πολιτική ελευθερία ως δυνατότητα αυτοδιακυβέρνησης δίχως ετεροκαθορισμό από τη σουλτανική εξουσία, και όχι η εν στενή εννοία «εθνική απελευθέρωση»,** αφού σε μεγάλο βαθμό η οθωμανική αυτοκρατορία δεν ήταν δομημένη πάνω σε ένα σύστημα διακρίσεων λόγω εθνικότητας. Οι εξαιρέσεις σε αυτό τον κανόνα αφορούσαν μάλλον ζήλο, διαφθορά ή αυταρχισμό συγκεκριμένων εκπροσώπων της εξουσίας παρά το δομικό προφίλ του ίδιου του μοντέλου διακυβέρνησης. Επιπλέον, οι Ρωμιοί άρχισαν να σφυρηλατούν συνείδηση αυτοπροσδιορισμού τους ως οντότητας που επιθυμεί τη δική της «πολιτειακή συγκρότηση» (με βάση τις νέες αξίες της ανερχόμενης αστικής τάξης) μόνο κατά τη διάρκεια των χρόνων του αγώνα, καθώς πρωτύτερα υπήρχαν απλώς διαφορές λόγω θρησκεύματος και γλώσσας, πράγμα σύνηθες και αδιάφορο μέσα στις αχανείς εκτάσεις της εποχής.

Άλλωστε, επί φεουδαρχίας το «έθνος» θεωρούνταν ως στοιχείο που «ενώνει» τους «από κάτω» συμβάλλοντας στην ανατροπή παρωχημένων θεσμών. Έπρεπε να κυλήσουν μερικές δεκαετίες για να γίνει αντιληπτό το δηλητηριώδες περιεχόμενο που φωλιάζει μέσα σε έναν τέτοιο φαντασιακό όρο. Επομένως, το αίτημα για πολιτική ελευθερία, αποσυνδεδεμένο πλήρως από γελοίες ερμηνείες περί «εθνεγερσίας» (λες και ήταν στο ψυγείο ένα «έθνος» και κάποιος άνοιξε την πόρτα), είναι το μοναδικό στοιχείο που πρέπει να συγκρατήσει η αριστερά, προκειμένου να αντιπαρατεθεί στις σύγχρονες απόπειρες κατάλυσης της λαϊκής κυριαρχίας μέσω επιβολής δημοσιονομικής δικτατορίας από ανεξέλεγκτα θεσμικά κέντρα, που απειλούν κοινωνικές κατακτήσεις χωρίς οι λαοί να έχουν δυνατότητα να πάρουν πολιτικές αποφάσεις για θέματα που τους αφορούν. Όμως τα κέντρα αυτά είναι επικίνδυνα και αυταρχικά όχι επειδή είναι «αλλογενή» και «ξένα», αλλά επειδή είναι καπιταλιστικά.

*Ο Νάσος Θεοδωρίδης είναι Δικηγόρος Αθηνών και μέλος του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος (ΣΕΚ) και της ΑΝΤΑΡΣΥΑ.